Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö
Toimeentuloturvaetuuksien osaamiskeskus

7.10.2022

Kela 158/010/2022

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta 7.10.2022 / Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain 2 a ja 4 luvun muuttamisesta

Kansaneläkelaitoksen asiantuntijalausunto

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt Kansaneläkelaitokselta (Kela) lausuntoa edellä mainitusta hallituksen esityksestä.

Kela pitää esityksessä ehdotettuja muutoksia työttömyysetuuden sovittelua selkeyttävinä ja siten kannatettavina.

Työttömyysetuuden niin sanottua erityistä sovittelujaksoa ja siihen liittyvää laskennallista tuloa ei ole väliaikaisen lainmuutoksen vuoksi sovellettu toukokuusta 2020 lähtien. Kelan kokemukset väliaikaisesta lainmuutoksesta ovat myönteisiä. Erityisen sovittelujakson ja siihen liittyvän laskennallisen tulon poistamisen myötä sovittelujakson aikana maksettu tulo huomioidaan sellaisenaan riippumatta siitä, onko etuuden hakijalla tulon maksupäivänä oikeutta työttömyysetuuteen. Tämä yksinkertaistaa toimeenpanoa ja lisää sovittelusäännösten ymmärrettävyyttä etuudenhakijoille.

Kuukautta pidemmältä ansaintajaksolta maksetun palkan jaksottaminen on aiheuttanut toimeenpanossa tulkinnallista epävarmuutta. Sen vuoksi Kela pitää hyvänä sitä, että jaksottamista koskevaa säännöstä täsmennetään. Ehdotettu säännös, jonka mukaan palkan jaksottaminen rajautuisi tavanomaisesta palkanmaksujaksosta poikkeamisen tilanteisiin, on Kelan näkemyksen mukaan toimeenpantavissa. Kela pitää selkeyttävänä sitä, että lakiin lisätään säännös työajan jakamisesta palkan jaksottamistilanteissa.

Esityksen mukaan työajan tarkastelujakso olisi nykyisen kalenteriviikon sijasta sovittelujakso, kun henkilön päivittäistä työaikaa on lyhennetty lomautuksen tai lomautukseen rinnastettavan syyn johdosta tai kun henkilön työnteko on estynyt sellaisen työtaistelutoimenpiteen takia, jolla ei ole riippuvuussuhdetta hänen työehtoihinsa tai työoloihinsa. Kela toteaa, että muutos selkeyttäisi toimeenpanoa ja lisäisi ymmärrettävyyttä etuudenhakijoille.

Kela pitää kannatettavana myös sitä, että työajan poikkeuksellista arviointia koskevat kriteerit tuotaisiin lain tasolle. Ehdotettu säännös vastaisi nykyistä soveltamiskäytäntöä, joten toimeenpanollisesti kyseessä ei varsinaisesti olisi muutos. Lainmuutos voi lisätä tietoisuutta työajan poikkeuksellisen arvioinnin kriteereistä, mikä puolestaan saattaa ainakin hetkellisesti lisätä työttömyysetuushakemusten määrää hieman.

Kela
PL 450, 00056 Kela
Puhelin 020 634 11
etunimi.sukunimi@kela.fi

FPA
PB 450, 00056 FPA
Telefon 020 634 11
fornamn.efternamn@fpa.fi

Kela toteaa lopuksi, että työttömyysetuuden sovittelusäännöksiin jää kehittämistarvetta vielä nyt ehdotettavien muutosten voimaantulon jälkeen. Toimeenpanoa yksinkertaistaisi työttömyysturvalain 4 luvun 2 §:n 6 momentin kumoaminen, jonka myötä sovittelujakson aikana maksettu tulo voitaisiin sovitella, vaikka se olisi ansaittu aikana, jolta etuutta ei makseta korvauksettoman määräajan, työssäolovelvoitteen tai 3 luvussa säädetyn yleisen rajoituksen vuoksi. Myös lomautustilanteiden käsittelyä olisi mahdollista yksinkertaistaa nykyisestä. Kelan näkemyksen mukaan selkeintä olisi, jos työttömyysetuus maksettaisiin soviteltuna myös silloin, kun työnhakijan viikoittaista työaikaa on lyhennetty tai kun työajan lyhentyminen johtuu sääesteestä.

Pasi Pajula
toimeentuloturvaetuuksien osaamiskeskuksen päällikkö